

**memo aan de
gemeenteraad**

aan de gemeenteraad
dossiernummer 7941
onderwerp Kosten lachgascilinders

van het college van burgemeester en wethouders
datum 5 maart 2024

Inleiding

Met deze memo wil het college de raad informeren over de toenemende problematiek rondom het achterlaten van lachgascilinders in de openbare ruimte. Deze trend brengt niet alleen milieu- en veiligheidsproblemen met zich mee, maar leidt ook tot aanzienlijke financiële lasten voor de gemeente.

Sinds 1 januari 2023 staat lachgas (distikstofmonoxide) op lijst II van de Opiumwet. Dit betekent dat het verboden is om lachgas binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen, te bereiden, te bewerken, te verwerken, te verkopen, af te leveren, te verstrekken, te vervoeren, aanwezig te hebben of te vervaardigen. Kortweg aangeduid als het lachgasverbod. Het doel van het verbod is om de brede beschikbaarheid van lachgas voor recreatief gebruik terug te dringen en daarmee het aanbod ervan te beperken. De oorspronkelijke (industriële-, medische en bereidings-) toepassingen van lachgas blijven toegestaan. Er geldt overigens geen gebruiksverbod voor lachgas, al zijn er meerdere redenen om het gebruik ervan sterk af te raden.

Vóór het instellen van het lachgasverbod werden lege cilinders teruggebracht naar de leveranciers, waarbij een borgsom (statiegeld) voor de cilinders vereist was. Met de implementatie van het lachgasverbod is deze regeling door de branche afgeschaft. Deze verandering heeft geleid tot een aanzienlijke toename van lachgascilinders in de openbare ruimte en verschillende afvalstromen. Aangezien de cilinders drukhouders zijn, bestaat het risico dat ze kunnen exploderen, vooral in inzamelvoertuigen of verbrandingsovens. Dit vormt een ernstig veiligheidsgevaar en resulteert in aanzienlijke schade.

Naast de potentiële impact op de continuïteit van de afvalinzameling, ervaren we ook financiële schade als gevolg van deze situatie. Deze financiële gevolgen, voor Gouda, (naar verwachting 1 á 2 ton per jaar) drukken vooralsnog op de afvalstoffenheffing. Maar daarnaast heeft het ook invloed op de handhaving capaciteit, aangezien de tijd die per week wordt besteed aan lachgascilinders niet aan andere zaken kunnen worden besteed.

Overleg over landelijke problematiek

De Koninklijke Vereniging van Afval- en Reinigingsdiensten (NVRD), de Vereniging van Afvalbedrijven (VA) en de ministeries van Justitie en Veiligheid (JenV) en infrastructuur en Waterstaat (IenW) zijn daarover sinds april 2023 met elkaar in gesprek zonder dat dit heeft geleid tot afdoende oplossingen. Eind augustus 2023 was de branche hulp beloofd. Die is er nog steeds niet. Daarom heeft de branche als noodoplossing besloten de cilinders bij milieustraten per 1 september 2023 te accepteren. Met deze noodgreep hoopt de branche dat er minder cilinders in het restafval terechtkomen.

Lachgascilinders op de Milieustraat

Het accepteren van lachgascilinders op de Milieustraat vormt geen volledige oplossing van het probleem. De sector wil van het kabinet met spoed duidelijkheid om verdere schade – aan mens en machine – in de sector te voorkomen. Ook wil zij de al geleden schade en extra verwerkingskosten vergoed krijgen. En worden juridische stappen om deze duidelijkheid te kunnen krijgen overwogen.

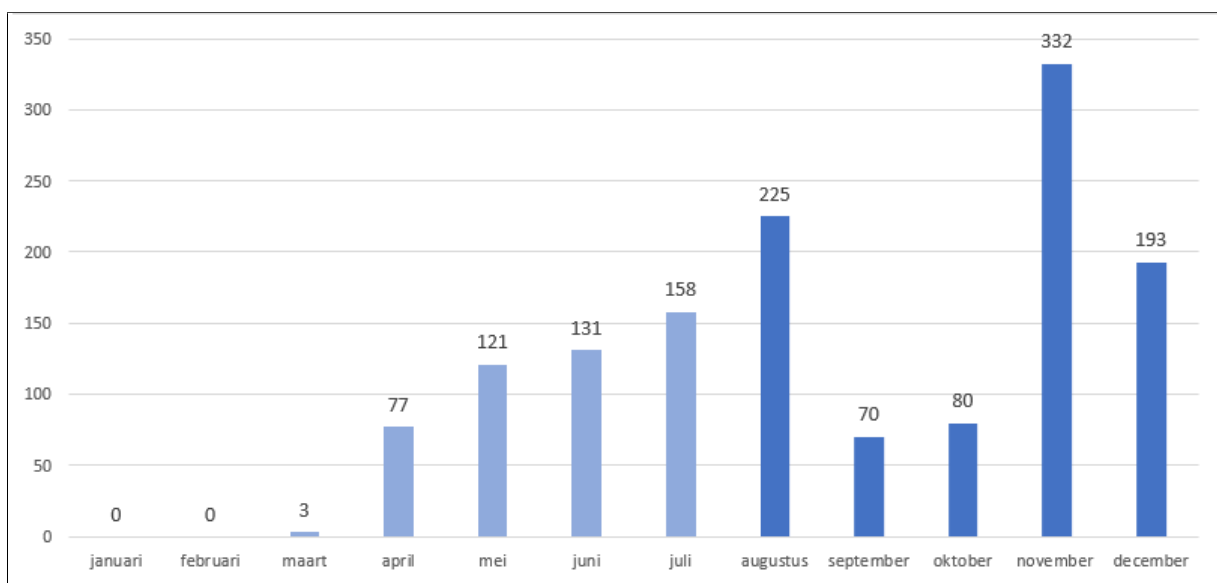
Lachgascilinders in verzamelcontainers

Naast lachgascilinders in de openbare ruimte, komen we ze ook met regelmaat tegen in onze verzamelcontainers. Wanneer de chauffeur dit constateert, wordt de inzameling afgebroken en wordt de vracht gestort op de Milieustraat. Hier worden de lachgascilinders uit het afval gehaald. Recent zijn er uit een vracht 97 lachgascilinders gehaald, deze kwamen uit een ondergrondse container voor restafval. Er wordt nog onderzoek gedaan naar de herkomst van de cilinders.

Aantallen aangetroffen in de openbare ruimte

Op basis van de gegevens van Stadstoezicht die de lachgascilinders ophaalt en de verwerkingsgegevens van Cyclus is onderstaand overzicht tot stand gekomen. De hoeveelheden in september en oktober lijken laag, maar zijn gecorrigeerd in de maanden november en december. In totaal hebben we in 2023 bijna 1.400 lachgascilinders opgeruimd in Gouda.

Financiële gevolgen

Het opruimen en de verwerking van de lachgascilinders kost veel geld. Gemiddeld zijn we voor het ophalen van de lachgascilinders uit de openbare ruimte en het wegbrengen ervan naar de Milieustraat op de Goudkade gemiddeld 12,5 uur per week kwijt. De inzet is relatief hoog voor Stadstoezicht echter de gevaarzetting voor bijvoorbeeld kinderen is vele malen hoger. Naast het gegeven dat het gebruik slecht is voor de gebruiker, is blootstelling direct aan het lachgas aan de huid ook al zeer schadelijk.

Daarnaast heeft de lachgascilinder een aantrekkelijke kleurstelling waardoor de aantrekkingskracht voor kinderen groot is. Dat maakt dat het college van mening is dat deze inzet noodzakelijk is. Op de Milieustraat worden de lachgascilinders opgeslagen in een speciale kast die voldoet aan de PGS 15 richtlijn. PGS 15 gaat over de opslag van verpakte gevaarlijke stoffen. Onder gevaarlijke stoffen vallen onder meer brandbare, radioactieve, oxiderende en giftige stoffen. Ze kunnen een gevaar vormen vanwege een laag smeltpunt, vatbaarheid voor zelfontbranding of bij contact met lucht.

Daarna gaan de lachgascilinders naar de verwerker. Tot 1 augustus 2023 werden de lachgascilinders “gratis” afgevoerd met de reguliere gasflessen. Dit wil zeggen dat hiervoor niet apart betaald hoefde te worden. Inmiddels is dit niet meer mogelijk, de verwerker rekent nu ruim 53 euro per ingeleverde lachgascilinder. Voor de 900 lachgascilinders die na 1 augustus zijn ingeleverd voor verwerking gaat het om een bedrag van € 47.871 euro. Dat is een fors bedrag die op dit moment drukt op de afvalstoffenheffing.

Handhaving en preventie

Op 21 april 2021 heeft u een raadsmemo ontvangen over het gebruik van lachgas in Gouda (dossiernummer 4996). Hier werd ingegaan op de mogelijkheden tot handhaving en de preventie. Hieronder worden deze zaken nog kort toegelicht.

Gezondheidsrisico's gebruik lachgas

Het (veelvuldig) gebruik van lachgas levert een gevaar op voor de gezondheid. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen korte termijn- en lange termijnrisico's. Als korte termijnrisico's worden bevroren van longen en vrieswonden op ledematen en zuurstoftekort in de hersenen genoemd. Dat laatste kan leiden tot concentratiestoornissen, hoofdpijn, duizeligheid, het verlies van evenwicht, verwardheid, misselijkheid, gevoelloosheid, tintelingen in ledematen en flauwvallen. Deelname aan het verkeer na gebruik van lachgas is daarom zeer gevaarlijk. Gebruikers van lachgas kunnen nog uren last hebben van de genoemde effecten. Daarnaast bestaat zeker een veiligheidsrisico bij achtergelaten lachgascilinders. Deze zijn niet altijd helemaal leeg, waardoor de risico's op de genoemde bevroering en vrieswonden blijven bestaan. Excessief en langdurig lachgasgebruik kan een tekort aan vitamine B-12 veroorzaken. Als lange termijnrisico's worden hierdoor neurologische stoornissen genoemd zoals tintelingen in tenen en vingers en is er zelfs een risico op een dwarslaesie.

Gebruik in verkeer

Naast het gevaar voor de eigen gezondheid, is het gebruik van lachgas in het verkeer een steeds groter maatschappelijk probleem aan het worden. Dit geldt ook voor Gouda. Uit landelijke cijfers van de politie blijkt dat er in 2016 nog maar enkele tientallen verkeersongelukken waren waarbij een van de betrokkenen lachgas had gebruikt, in 2019 is dat aantal gestegen naar maar liefst 1390. In een [brief aan de tweede kamer](#) d.d. 15-06-22 over dit onderwerp is te lezen: *“Een zorgwekkende ontwikkeling is te zien in het aantal verkeersincidenten waarbij lachgas mogelijk een rol speelde. Uit cijfers van de politie blijkt dat vanaf 2019 tot het derde kwartaal van 2021 jaarlijks meer dan honderd mensen (ernstig) gewond zijn geraakt en in totaal 63 mensen zijn omgekomen bij incidenten waarbij sprake was van een vermoeden van gebruik van lachgas.”*

Lachgas in relatie tot handhaving

Niet meer in de APV van Gouda

In de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van Gouda was tot 1 januari 2023 opgenomen dat het niet was toegestaan op een openbare plaats in Gouda lachgas te gebruiken. Met plaatsing van lachgas op lijst II van de Opiumwet is het APV artikel hierover komen te vervallen en is het dus niet meer mogelijk om op basis van de APV aanvullende maatregelen te nemen.

Handhaving door politie en OM

Politie en OM zijn inmiddels voldoende toegerust om [daadwerkelijk op het lachgasverbod te gaan handhaven](#). Als gebruikershoeveelheid wordt [één ampul of ballon aangehouden](#). De politie neemt die altijd in beslag, maar er volgt geen boete als iemand niet eerder is betrapt. Wie meer bij zich heeft, loopt kans op een geldboete of taakstraf. Dat hangt volgens het OM altijd af van de hoeveelheid en de omstandigheden. Wie beroepsmatig in lachgas handelt, dealt op straat of al vaker is betrapt, krijgt een zwaardere strafeis. Alleen bij heel grote hoeveelheden kan volgens het OM een aantal maanden gevangenisstraf volgen. De politie geeft aan samen te werken met de douane om ook de import van lachgas tegen te gaan en zich ook te richten op de kanalen waar lachgas wordt aangeboden, zoals webshops. Politie heeft sinds de inwerkingtreding van het lachgasverbod al grote hoeveelheden in beslag genomen. Een goede werkwijze om op een veilige manier van de lachgascilinders af te komen is nog in de maak. De politie, rijksoverheid en de afvalbranche zijn daarover in gesprek.

Buurtonderzoek Stadstoezicht

Wanneer handhaving 5 of meer lachgascilinders op één plek aantreft, wordt een buurtonderzoek ingesteld. Bij een buurtonderzoek wordt informatie opgehaald om mogelijke daders van het dumpen van deze lachgascilinders te achterhalen. Denk aan gegevens van voertuigen, kentekens, type auto en kleur, of tijdstippen waarop de dumpingen plaats vinden. Deze informatie wordt vervolgens gedeeld met de politie.

Oplossing

Zoals eerder aangegeven ligt de uiteindelijke oplossing van het probleem bij de Rijksoverheid. Uiteraard blijft het college dit probleem wel onder de aandacht brengen bij verschillende instanties. Andere gemeente hebben proeven gedaan door mensen te belonen wanneer ze hun lachgascilinder inleverde bij de Milieustraat. Naast dat dit ook geld kost, worden de kosten voor afvoer niet minder. Het college hoopt dat ook dat de brancheverenigingen snel duidelijkheid krijgen en dat de gemeente gecompenseerd gaat worden voor de al geleden schade en de extra verwerkingskosten.